Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Caturārakkhadīpanī

Kāyapaccavekkhaṇā

1. Dussīlakathā,

2. Sīlānisaṃsakathā,

3. Anūsāsanakathā,

4. Āvāsikācārakathā,

5. Paccayanissaggakathā,

6. Pātimokkhakathā,

7. Dāyakovādakathā,

Paṇāmapaṭiñā

1. Cakkavāḷa nahutā ga, devāli gaṇa cumbito;
Buddha pādambujo ṭhātu, sīse dayā tigandhajo.

2. Nanta cakkavāḷa bbhugga, guṇa sanniccitaṃ jinaṃ;
Vande tappūjitaṃ dhammaṃ, tajjaṃ saṅghañca nimmalaṃ.

3. Vakkhāmi caturārakkhaṃ, sambuddha vacana nvayaṃ;
Appamādāvahaṃ etaṃ, sottabbaṃ bhavabhīruhi.

4. Buddhānussati maraṇā, bhubhā mettāca bhāvanā;
Appamādāya ārakkhā, catasso mānitā sataṃ.

1. Buddhānūssati bhāvanā,

2. Maraṇassati bhāvanā,

3. Asubha bhāvanā,

4. Mettā bhāvanā,

5. Buddhovādaṃ saritvāva, maccubbiggā sukhesino;
Sītā sītataraṃ yanti, subhamettambusi-ṭṭhitā.

6. Maraṇaggi vāraṇambu, sambuddhavacanaṃ yidaṃ;
Bahū tadaggi santattā, sītāvāsuṃ tadambunā.

7. Saddhaṃ buddhena tejetvā, mānaṃ maraṇacintayā;
Asubhāya hane rāgaṃ, dosaṃ mettāya paññavā.

1. Buddhānussati niddesa

1. Arahaṃ sammāsambuddho, vijjakkhi caraṇappado;
Sugato sugado satthā, sabbaññū bhagavādamo.

2. Ārakattārihantattā, pāpākārakatoraho;
Hata cakkārato pūjā, rahattā cārahaṃ name.

3. Samutte jiya gihīnaṃ, anupubbikatho jino;
Adāsi paramaṃ tuṭṭhiṃ, saccāni dassayaṃ divā.

4. Bhikkhūnaṃ paṭhame yāme, pāyesi amatāgadaṃ;
Jātikhettāga devānaṃ, kaṅkhacchedo sa majjhime;

5. Ādo phalasukhaṃ vedi, majjhe seyya makā jino;
Veneyyo lokanaṃ ante, pacchimepi tidhā kate.

6. Khedaṃ agaṇayaṃ nātho, pañca buddhakataṃ vahaṃ;
Satthasiddho paratthaṃva, byāvaṭo sumahādayo.

7. Caṅkamitvā nisīditvā, rattiṃdivañca jhāyituṃ;
Supituṃ majjhayāmeva, buddho bhikkhūna movadi.

8. Nāla mālasituṃ tassa, mahāvīrassa sāsane;
Pamādāya munindassa, kataññū sādhu sammato.

9. Anaññātassa ñātāya, apattassaca pattiyā;
Ārabhetuṃva no yutto, appamatto rahogato.

10. Ārabbhatha nikkamatha, yuñjatha buddhasāsane;
Dhunātha maccuno senaṃ, naḷāgāraṃva kuñjaro.

11. Yo imasmiṃ dhammavinaye, appamatto vihissati;
Pahāya jāti saṃsāraṃ, dukkhassantaṃ karissati;

12. Iti uyyojanaṃ mhākaṃ, muttassa muttiyā saraṃ;
Nayuttova pamādāya, mahādayassa satthuno.

13. Suttena dubbitakkena, akicca karaṇenavā;
Mogha kālakkhayo mando, dukkhassantaṃ kathaṃkare.

14. Ākāsaṃ cakkavāḷañca, sattā buddhaguṇā pica;
Anantānāma cattāro, paricchedo navijjati.

15. Yathāpi nabha mākāsaṃ, aṅgularajjuyaṭṭhibhi;
Minetuṃ neva sakkoti, evaṃ kenaci tagguṇaṃ.

2. Maraṇassatiniddesa

1. Maraṇassati micchanto, tāva buddhavaco suṇa;
Avikkhittena cittena, sambuddha vacanaṃ hidaṃ.

2. Animitta manaññātaṃ, maccānaṃ idha jīvitaṃ;
Kasirañca parittañca, tañca dukkhena saṃyutaṃ.

3. Na hi so pakkamo atthi, yena jātā namiyyare;
Jarampi patvā maraṇaṃ, evaṃdhammā hi pāṇino.

4. Phalāna miva pakkānaṃ, pāto patanato bhayaṃ;
Evaṃ jātāna maccānaṃ, niccaṃ maraṇa to bhayaṃ.

5. Yathāpi kumbhakārassa, katā mattikabhājanā;
Sabbe bhedapariyantā, evaṃ maccāna jīvitaṃ.

6. Daharāca mahantāca, yebālā yeca paṇḍitā;
Sabbe maccuvasaṃ yanti, sabbe maccuparāyanā.

7. Tesaṃ maccuparetānaṃ, gacchataṃ paralokato;
Napitā tāyate puttaṃ, ñātivāpana ñātake;

8. Pekkhataññeva ñātīnaṃ, passa lālappataṃ puthu;
Ekamekova maccānaṃ, go vajjhoviya niyyati.

9. Eva mabbhāhato loko, maccunāca jarāyaca;
Tasmā dhīrā nasocanti, viditvā loka pariyāyaṃ.

10. Aññepi passa gamane, yathā kammupage nare;
Maccuno vasamāgamma, phandantevidha pāṇino.

11. Yena yenahi maññanti,
Tatotassa hi aññathā;
Etādiso vinābhāvo,
Passa lokassa pariyāyanti.

[Sulla sutte vuttaṃ.]

12. Yathāpi selā vipulā,
Nabhaṃ āhacca paccatā;
Samantā anupari yeyyuṃ,
Nippothentā catuddisā.

13. Evaṃ jarāca maccuca,
Adhivattanti pāṇine;
Khattiyebrāhmaṇe vesse,
Sudde caṇḍāla pakkuse;
Nakiñci parivajjeti,
Sabbamevā bhimaddati.

14. Na tattha hatthi naṃ bhummi, na rathānaṃ napattiyā;
Na cāpi mantayuddhena, sakkā jetuṃ dhanenavā.

15. Tasmāhi paṇḍito poso,
Sampassaṃ attha mattano;
Buddhe dhamme ca saṅgheca,
Dhīro saddaṃ nivesaye.

16. Yo dhammacārī kāyena, vācāya uda cetasā;
Idhevanaṃ pasaṃsanti, paccasagge pamodatīti.

[Pabbatū mama sutte vuttaṃ.]

17. Yathā vārivaho pūro, vahe rukkhe pakūlaje;
Evaṃ jarāmaraṇena, vuyhante sabba pāṇino.

18. Daharāpi hi miyyanti,
Narāca athanāriyo;
Tattha ko visāseposo,
Daharo mhītijīvite.

19. Sāya meke nidissanti, pāto diṭṭhā bahujjanā;
Pāto eke nadissanti, sāyaṃ diṭṭhā bahujjanā.

20. Ajjeva kiccaṃ ātappaṃ, ko jaññā maraṇaṃ suve;
Nahi no saṅkaraṃ tena, mahāsenana maccunāti.

[Jātakesuvuttaṃ.]

21. Natthetthañño nusāsanto, sayaṃvattāna movada;
Jineritā nusārena, bhikkhu saṃsāra bhīruko.

22. Ahivāpi maṃ ḍaṃseyya, aññepi visadhārino;
Apiyāpica ghāteyyuṃ, uppajjeyyuṃ rujāpime.

23. Maccusenā vudhāsaṅkhyā, bāhirajjhattu paddavā;
Tehāyu pīḷitaṃchejjaṃ, marissa majjavā suve.

24. Aḷakkā hi gavādīhi, corādīhi arīhipi;
Abhiṇha sannipātehi, rujā chanavutīhipi.

25. Bahūna mupakārehi, annodakādikehipi;
Marissaṃ pīḷito niccaṃ, nirujjheyyāyu ajjavā.

26. Bahvāvudhe visajjeti, nilleṇaṃ maccuniddayo;
Vasantaṃ bhavasaṅgāme, namutto koci āvudhā;

27. Mahabbalā mahāpaññā, mahiddhikā mahaddhanā;
Namuttā sammāsambuddho, sabbalokādhipo api;

28. Mayā samā navā vuddhā, tadāvudhehi te matā;
Tathā hampi marissāmi, leṇaṃ puññaṃva me kataṃ.

29. Pathabyāpādayo dhātthū,
Āhārā bhojanādayo;
Sītuṇha mutunāmetaṃ,
Dosā pittasemhānilā.

30. Dhātvāhāru tudosānaṃ, samatte vāyu tiṭṭhati;
Visame taṅkhaṇaññeva, chejja mappaṃ parādhinaṃ.

31. Dhātvā hārutu dosānaṃ, visamā svepyakallako;
Ussāhe kallakāleva, kiṃkareyyaakallako;

32. Uppajjeyyuṃ rujā svepi, asāto dukkhamā kharā;
Puretaraṃva ārabbhe, māpacchā anutāpanaṃ.

33. Sattānaṃ nīcakammānaṃ, saraṇopi bhayaṅkaro;
Nīcānīcaṃ najānāmi, maraṇāsannatampica.

34. Kamma pīḷita sattānaṃ, taṅkhaṇampi bhayubbhavo;
Mareyya majjavā svevā, nayuttova pamajjituṃ.

35. Puññakkhīṇā pajā khippaṃ, ahetunāpi nassaye;
Suddhacitto marissāmi, na kiliṭṭhena cetasā.

36. Upacchedāpi me santi, bhavābhavacitā bahū;
Chejjaṃ tehāyu ajjāpi, sādhvāsumārabhe mataṃ;

37. Kammā parādha sattānaṃ, vināse paccupaṭṭhite;
Anayo nayarūpena, buddhimākamya tiṭṭhati.

38. Maraṇāsanna taññeva, cinteyya paññavā sato;
Evaṃ cintayanto santo, napāpaṃ kattu mussahe.

39. Maraṇāsanna taññeva, cinteyya buddhasāvako;
Evaṃ cintayanto santo, kadācipi anuṇṇato.

40. Addhāga maraṇaṃ pañño, puretaraṃva cintaye;
Kare kātabba kammañca, evaṃ so nānusocati.

41. Maraṇāsanna saññī so, appamatto vicakkhaṇo;
Pattepi maraṇe kāle, na sammuḷho nasokavā.

42. Maraṇā sannasaññī so, sodheti attano malaṃ;
Nimmalena cuto bhikkhu, natvevā pāya gāmiko.

43. Sati āsanna maraṇe,
Dūrasaññī pamāda vā;
Yo karoti akātabbaṃ,
Tadā so atisocati.

44. Sati āsannamaraṇe, dūrasaññī pamādavā;
Ākiṇṇo pāpadhammehi, pajjhāyi dummano tadā.

45. Sati āsanna maraṇe, duṭṭho dosoti thaddhavā;
Abhinandati sādeti, tadāso atidukkhito.

46. Sati āsannamaraṇe, tuvaṭaṃ na cikicchati;
Sañciccāpatti māpanno, tadā so paridevati.

47. Sati āsanna maraṇe, gihīhi navakehica;
Saṃsaṭṭho na nulomehi, svativassu mukho tadā.

48. Sati āsanna maraṇe, kuhako kuladūsako;
Micchājīva samāpanno, dunnimittova so cuto.

49. Sasokī sahanandīca, dukkhe dukkho sukhe sukho;
Gihikammesu ussukko, passaṃ gijjhakūṭaṃ cuto.

50. Marissanti anāvajja, kilesātura pīḷito;
Kimikhajjavaṇo sāva, bhanto kiṃ sugatiṃ vaje.

51. Marissanti anāvajja, dhuradvayaṃ na pūrati;
Ganthaṃ vipassanaṃ tandī, kāruññoyeva so cuto.

52. Marissanti anāvajja, kilesānaṃ vasānugo;
Sambuddhā-ṇaṃ vītikkanto, kāruñño natthi tassamo.

53. Marissanti anāvajjaṃ, dhanamesī adhammato;
Puññe cintāpi nuppajji, nirayaṃ so manaṃ gato.

54. Mareyyanti anāvajjaṃ, dhanaṃ cini adhammato;
Citaṃ citaṃ ihevetaṃ, tasmiṃgiddho sa pettiko.

55. Atthā gehe nivattante, susāne mittabandhavā;
Sukataṃ dukkataṃ kammaṃ, gacchanta manugacchati.

56. Mareyyanti anāvajjaṃ, ihatthaṃ vā nuyuñjati;
Samparāya manapekkho, sujuṃ vā pāyagāmiko.

57. Mareyyanti samāvajja, dhammato dhana mesati;
Puññakārī suladdhena, maraṇepi sa modati.

58. Pañcasīla sadārakkho, yathābalañca dāyako;
Kāle uposathāvāso, so niccaṃ sugatiṃ vajje.

59. Dhovāpattimalaṃ khippaṃ, maccu addhā gamissati;
Micchāvitakka mucchijja, kara kātabbabhāvanaṃ.

60. Atikkantā bahū ratyo, khepetvā mama jīvitaṃ;
Mandāyunā pamādena, yutto viharituṃ kathaṃ.

61. Hāsantaṃ nandi mattānaṃ, maccusandhīhi tacchaye;
Kucchi meyyacuto ajja, ko hāsananditabbako.

62. Maccusenāvudhā saṅkhyā, maraṇābhimukho ahaṃ;
Accāyitabba kālo yaṃ, ikkhitabba mudikkhatu.

63. Puremarāmi daṭṭhabbaṃ,
Dakkheyyaṃ maccu essati;
Accāyitabba kālo yaṃ,
Nokāso hāsatuṭṭhiyā.

64. Ākiṇṇamaccusenānaṃ, ajja svevā vināsinaṃ;
Addhā pahāya gāmīnaṃ, kiṃ pamāda vihārinā.

65. Khaṇamattova paccakkho, ajja svevā atissati;
Samparāyo atidīgho, paramparo anantiko.

66. Khaṇamattova paccakkho, maccunā taṃ jahissati;
Pahāya gamanīye-smiṃ, mahussāho niratthako.

67. Samparāyo atidīgho, apātheyye suduttaro;
Mahussāhena kātabbo, tadattho dīghadassinā.

68. Saddhā bandhatu pātheyyaṃ, tadesanaṃ iheva hi;
Bhavantare nalabbheyya, apātheyya tidukkhito.

69. Saṃsāra taraṇatthāya, maholumpāni bandhatha;
Bhāvanā dāna sīlehi, tivittiṇṇo bhavaṇṇavo.

70. Bhuñjaṃ bhuñjaṃ janaṃ kāme,
Kālākālā-budhontako;
Kantekanteti maṃsāso,

Pivaṃpivaṃva kaṃ migaṃ.

71. Kāme kāmesanāyeyya,
Kālokālo mateṭṭhiyā;
Pūre pūretabbaṃ dhammaṃ,
Addhā addhāna saṃsaraṃ.

72. Mareyyanti anubbiggo, pāpakaṃ kattumussahe;
Kareyya hāsanandiñca, cāpallañca pamāda vā.

73. Mareyyamiti saṃviggo, leṇameva gavesati;
Na hāsi nevanandīca, na cāpallo kadācipi.

74. Accuṭṭhita rujaggīhi, accāyāse bhayānake;
Nosadhe maraṇāsanne, katapuññaṃva sāta-daṃ.

75. Ñātisaṅghā viyojentā, maraṇanta bhusāturā;
Sabbaṃ pahāya gantāpi, nanditabbāni puññino.

76. Passantā sunimittāni, pākaṭāni sakammunā;
Sukhanti maraṇe kāle, numodantā katānica.

77. Sāta-dātāni puññāni, evaṃ mahabbhaye api;
Sugatiṃ lahunetāni, kātabbāni puretaraṃ.

78. Devadūte pakāsetvā, yamapuṭṭho sayaṃkataṃ;
Puññaṃ sarati ce satto, tadeva sugatiṃ vaje.

79. Pāpa kaḍḍhampi niraye, manaṃ dukkhagataṃ pajaṃ;
Dukkhā moceti yaṃpuññaṃ, sadā kātabbameva taṃ.

80. Pahāyakaṃva puññañhi, pahātabbaṃva pāpakaṃ;
Taṃ padīpandhakāraṃva, dvayaṃ otvā khukaṃ viya.

81. Ñātisaṅghā viyojentā, maraṇanta bhusāturā;
Sabbaṃ pahāya gantāro, bhayānakāni pāpino.

82. Passantā dunnimittāni, pākaṭāni sakammunā;
Maraṇe atidukkhanti, nutāpentā katānica.

83. Paṭipīḷāni pāpāni, evaṃ mahabbhaye sati;
Duggatiṃ lahunetāni, yuttova parivajjituṃ.

84. Devadūte pakāsetvā, yamarājena pucchito;
Pamādassanti cikkhanto, mahaggimhi turaṃ pati.

85. Puññaṃ akarivā māvā, yamarājinda pucchito;
Pamādassanti cikkhanto, mahādukkhaṃ turaṃ gami.

86. Pāpaṃ akarivā māvā, pucchito yamasāminā;
Pamādassanti cikkhanto, tattaṃ guḷaṃ turaṃ gili.

87. Jātamattā tijiṇṇāca, āturāca matā vudhā;
Devadūte ime pañca, disvā saṃviggataṃ vaje.

88. Coditā devadūtehi, ye pamajjanti mānavā;
Te dīgharattaṃ socanti, hina kāyū pagānarā.

89. Dhuradvaya manārabbha, gihikammādike rato;
Kathaṃ gijjhakūṭaṃ sesaṃ, petāvāsaṃ atissati.

90. Pariyatti masikkhanto,
Nāraddho paṭipattiyaṃ;
Alaso dubbitakko so,
Kiṃ taṃselaṃ atissati.

92. Mocanatthāya pabbajja, saṃkiliṭṭhā pamādino;
Sugatyāpica te bhaṭṭhā, atidūrāva muttito.

93. Sīdanteva jale khittā, silā mahāva khuddakā;
Patanti khuddakenāpi, apāyaṃ pāpa kammunā.

94. Patantā khuddakeneva, bahūhi puna pīḷitā;
Mokkhokāsaṃ navindanti, pāpaṃ khuddampi nācare.

95. Jegucchitthūdarāgamma, punāpi tattha niccagū;
Dukkhāti dukkha saṃkiṇṇo, haṭṭhuṃ tuṭṭhuṃ nasakkuṇe.

96. Atibyāpiguṇo puñño,
Mahāyaso sirindharo;
Kucchiyaṃ retasi vāso,
Atīva lajjitabbako.

97. Maccudukkhaṃ khaṇaṃyeva, atidukkhaṃ taduttari;
Mātugāmudare sandhi, patiṭṭhānaṃ bhayānakaṃ.

98. Maccudukkhaṃ khaṇaṃyeva, atidukkhaṃ cirattanaṃ;
Āma pakkantare sandhi, patiṭṭhānaṃ bhayānakaṃ.

99. Duggatyaṃṭhātu taṃdukkhaṃ, suṇa uccakuleapi;
Kucchiyaṃ atisambādhe, jalābumhi jigucchite.

100. Miḷha semhādi saṃkiṇṇe, ati duggandha vāsite;
Gūthakūpe kimīviya, tamejā mūlakammato.

101. Paramāṇukāyo ṭhāti, dukkhī nerayiko viya;
Dhuvāturo sukhāmisso, āma pakkāsayantare;

102. Vedanaṭṭova saṃvaḍḍho, acittoviya niccalo;
Dasamāsantare kacce, bahū maranti pāṇino.

103. Paripakko pamuñcho so,
Atisambādha yonito;
Malākiṇṇena gattena,
Accāyāso vijāyati.

104. Evaṃ maccuñca sandhiñca, vijāyanañca bheravaṃ;
Passaṃ nibbindanto santo, virajjeyya bhavanduke.

105. Evaṃ maccuñca sandiñca, anussara mabhiṇhaso;
Rājaseṭṭhi bhavādimpi, naiccheyya tadanvitaṃ.

106. Bhave dukkha macintetvā, bhavāsāya pavattitaṃ;
Puññaṃ punappunaṃ deti, sandhiṃ na nibbutiṃ varaṃ.

107. Bhave dukkhaṃ vibhāyitvā, nibbindena pavattitaṃ;
Puññaṃ bhava matikkamma, nibbānaṃ deti nibbutiṃ.

108. Bhave dukkhaṃ saritvāna, maccusandhi sayādikaṃ;
Tibhavesu virajjeyyā, ditta geheva sāmiko.

109. Santo puññāni karonto, sandhidukkha manussaraṃ;
Nibbinda yutta cittena, vajjeyya bhavasāta to.

110. Puñña nibbatta ṭhānepi, jegucche sandhisambhavo;
Bhava sāta vasā tasmā, dhīro taṃ lagganaṃ caje.

3. Asubhabhāvanā niddesa

1. Sirimaṃ gaṇikaṃ disvā, dametuṃ rattacetasaṃ;
Dassetvā matasārīraṃ, tassā jino idaṃ bravi.

2. Caraṃvā yadivā tiṭṭhaṃ, nisinno udavā sayaṃ;
Samañcheti pasāreti, esā kāyassa iñjanā.

3. Aṭṭhi nhārūhi saṃyutto, taca maṃsāva lepano;
Chaviyā kāyo paṭicchanno, yathābhūtaṃ nadissati.

4. Antapūro darapūro, yakana peḷassa vatthino;
Hadayassa papphāsassa, vakkassa pihakassaca.

5. Siṅghānikāya kheḷassa, sedassaca medassaca;
Lohitassa lasikāya, pittassaca vasāyaca.

6. Athassa navahi sotehi, asuci savati sabbadā;
Akkhimhā akkhigūthako, kaṇṇamhā kaṇṇagūthako.

7. Siṅghānikāca nāsato, mukhato vamati ekadā;
Pittaṃ semhañca vamati, kāyamhā sedajallikā.

8. Athassa susiraṃ sīsaṃ,
Matthaluṅgassa pūritaṃ;
Subhato naṃ maññati bālo,
Avijjāya purakkhato.

9. Yadāca so mato seti,
Uddhumāto vinīlako;
Apaviddho susānasmiṃ,
Anapekkhā honti ñātayo.

10. Khādanti naṃ suvānāca, siṅgālakāca kimiyo;
Kākā gijjhāca khādanti, yecaññe santi pāṇakā.

11. Sutvāna buddhavacanaṃ, bhikkhu paññāṇavā idha;
Sokho naṃ parijānāti, yathābhūtañhi passati.

12. Yathāidaṃ tathāetaṃ, yathāetaṃ tathāidaṃ;

Ajjhattañca bahiddhāca, kāye chandaṃ virājaye.

13. Chanda rāga viratto so, bhikkhu paññāṇavā idha;
Ajjhagā amataṃ santiṃ, nibbānaṃ pada maccutaṃ.

14. Dvipādako yaṃ asuci, duggandho parihārati;
Nānākuṇapa paripūro, vissavanto tatotato.

15. Etādisena kāyena, yo maññe unnametave;
Paraṃvā avajāneyya, kimaññatra adassanāti;
Kāya vicchandanīyasuttaṃ, vijayasuttantipi vattabbaṃ.

16. Ra-akkharo siyāggimhi, rova aggiva āgato;
Tasmā rāgoti vattabbo, taṇhāva niccatāpikā.

17. Abhiṇhameva rāgaggi, dayhate subhasaññinaṃ;
Kimikhajjavaṇo sāva, dukkhī rāgī sa sabbadā.

18. Dukkhī piya maladdhāna, laddhāpya paripuṇṇato;
Natthi rāgaggikhandhassa, piyindhena hi puṇṇatā.

19. Natthi rāgasamo aggi,
Iti vuttaṃ mahesinā;
Tena rāgagginā daḍḍho,
Sabbo loko tidukkhito.

20. Ekassa pivitaṃ khīraṃ, catū dadhi jalā bahu;
Rāgahetu bhave sandhi, ṭṭhānaṃ anamataggikaṃ.

21. Catūdami jalā bhiyyo, sīsacchedana lohitaṃ;
Rāgahetu bhave macca, bhayaṃ anamataggikaṃ.

22. Ekassa rudato assu, catū dadhi jalā bahu;
Dukkhaṃ anamataggaṃva, taṃhetu paridevanaṃ.

23. Tattāyo guḷa gilita, vadhaggi dayhanā dikaṃ;
Asaṅkhyeyyaṃ mahādukkhaṃ, taṃhetu niraye labhi.

24. Eka dvitti catu pañca, buddhuppādepya mocitaṃ;
Khuppipāsita nijjhāmaṃ, labhi taṃhetu pettikaṃ.

25. Tiracchāne asūreca, dukkhaṃ nānāvidhaṃ labhi;
Namataggika saṃsāre, sabbantaṃ rāgahetukaṃ.

26. Ekassekena kappena, puggalassaṭṭhi sañcayo;
Sace saṃhārito assa, vepulla pabbatādhiko.

27. Eka kappe idaṃ dukkhaṃ, nādikappesu kākathā;
Rāgo nanu mahāverī, bālo jano ta micchati.

28. Rāgasuddhi asokoca, niddukkho ñāyapattica;
Nibbānaṃ pañca paccakkhā, asubhāya phalā matā.

29. Asubhaggahaṇaṃ jhāyī, mitā sindriya saṃvaro;
Somitya mukkaṭṭhāvācā, chaḷime rāga suddhiyā.

30. Niccuggarāga rogīnaṃ, asubhā vātulosadhā;
Rāgayakkhābhi gayhānaṃ, asubhā manta muttaraṃ.

31. Sajīvakāca nijjīvā, asubhā duvidhā matā;
Sajīvā kesalomādi, dasevime ajīvakā.

32. Uddhumātaka vīnīlaṃ, vipubbakaṃ vichiddakaṃ;
Vikkhāyitaka vikkhittaṃ, hativikkhitta lohitaṃ.

33. Puḷuva ṭṭhika miccesu, laddhā aññataraṃ sato;
Ratana vānapasseyya, yathā cetasi pākaṭaṃ.

34. Mataṃ khajjaṃ sa maṃsañca, nilohitaṃ nimaṃsakaṃ;
Vikkhittaṃ seta puñjaṭṭhiṃ, navadhā putimikkhaye.

35. Maccuto parimuccāmi, paṭivatti yimā yiti;
Payojana samāvajja, moditabbaṃ jigucchake.

36. Sajīvake jigucchatthaṃ, nijjīvā subha mīritaṃ;
Tathūpamo ayaṃkāyo, evameva bhavissati.

37. Evaṃdhammo ayaṃkāyo, evaṃbhāvī natikkamo;
Iccupa saṃhare disvā, ekadviha matādikaṃ.

38. Yathā idaṃ tathāetaṃ, yathāetaṃ tathā idaṃ;
Jegucchaṃ paṭikūlyañca, kāye iccupa saṃhare.

39. Uddhumāta vinīlādi,
Paṭikūlyo jigucchito;
Tathevāyampi me kāyo,
Viseso nāyu-sāyuva.

40. Uddhumāta vinīlādo, sobhaṇaṃ natthi kiñcipi;
Imasmiṃpi me kāye, gavesantopi sabbaso.

41. Paṭikūlavasā dhātu, vasāca dvippakārato;
Paccavekkheyyimaṃ kāyaṃ, icchaṃ virāga mattani.

42. Vaṇṇa saṇṭhāna gandhehi, āsayo kāsatopica;
Jeguccha paṭikūlyāca, kesā na tuṭṭhamānitā.

43. Iti kesesu ikkheyya,
Lomā dīsupyayaṃ nayo;
Dvattiṃsevañhi koṭṭhāse,
Paccavekkhe visuṃvisuṃ.

44. Kāyato bahinikkhantaṃ, paṭikūlyaṃ jigucchitaṃ;
Anikkhantampi jegucchaṃ, paṭikūlyaṃva tassamaṃ.

45. Saṅkhatampi yathā vaccaṃ, manuññataṃ na pāpuṇe;
Upakkama sahassehi, evaṃ kesādikampica.

46. Sabhāva paṭikūlyaṃva, ekampi vacca puñjakaṃ;
Nanu jegucchitā bhiyyo, dvattiṃsa vaccapuñjakā.

47. Paccekampi paṭikūlyaṃ, kesādikaṃ sabhāvato;
Kesādidvattiṃsa puñjo, bhiyyo jegucchito nanu.

48. Puñjitesveva kantesu, kantohoti sa puñjako;
Puñjitesu akantesa, akantova sa puñjako.

49. Paccekaṃ vinibhuttesa, kesa loma nakhādisu;
Natthi taññā kumārīvā, mukhahatthādikānivā.

50. Sampiṇḍi tesu tesveva,
Kuto tā tāni āgatā;
Paññatti matta mevesā,
Jigucchaññā na kācipi.

51. Santaṃ cinteyya nāsantaṃ, santa cintayato sukhaṃ;
Asantaṃ parikappento, nānādukkhehi tappati.

52. Nāvajja santajegucchaṃ, saññaṃ asati kātuna;
Subhā itthīti gāraggi, uppajji subhasaññino.

53. Asantaṃva abhūtaṃva, passe rāgaggijotiyā;
Tāya santañca bhūtañca, na passati kadācipi.

54. Ekassa pivitaṃ khīraṃ, sīsacchedana lohitaṃ;
Rudato assu taṃhetu, catūdadhi jalā bahu.

55. Āyatimpi atīteva, saṃsarantassa hessati;
Rāgaṃ hantu manīhoce, khīraṃ assuca lohitaṃ.

56. Subhasaññāya so vaḍḍho,
Tadabhāve sa nassati;
Thiraṃ hantuṃ na taṃsaññaṃ,
Sakkā sithila vīriyo.

57. Ussoḷhi vīriyo hutvā, brūheyyāsubha bhāvanaṃ;
Subhasaññāppa hānāya, pariccajjāpi jīvitaṃ.

58. Aññakicca mupekkhāya, brūheyyāsubha bhāvanaṃ;
Mandi hutveha rāgaggi, nibbāyissati āyatiṃ.

59. Kiccaṃ me idameveti, brūheyyāsubha bhāvanaṃ;
Dāni mandaggi hutvāna, pāmojjaṃ ve labhissati.

60. Kāye daṭṭhabba jegucchaṃ, apassanto pamādavā;
Aladdhā kiñci pāmojjaṃ, pabbajjampi na modati.

61. Pure marāmi kāye smiṃ, passā mi passitabbakaṃ;
Iccā raddho vītiṃladdhā, pabbajjaṃ atimodati.

62. Kāye daṭṭhabba jegucchaṃ, apassanto pamāda vā;
Moghaṃva dullabhātīto, mahājānīyataṃ gato.

63. Santaṃ bhūtañca jegucchaṃ, rāgagginā apassiyaṃ;
Paññāpadīpajotena, samikkheyya abhiṇhaso.

64. Santaṃ bhūtañca kāye smiṃ, daṭṭhukāmo sadāsato;
Paññāpadīpakeneva, dakkhe na rāgīsīkhinā.

65. Jegucchitena kāyena, nikkhantena jigucchato;
Ajja svevā vinaṭṭhena, nāla munnamituṃ sato.

66. Kīdisaṃ maṃ tuvaṃ maññi, ahaṃ sabba jegucchako;
Jegucchatoca nikkhanto, icceva vattu marahati.

67. Kāye jegucchasaññaṃva, kare sabbiriyā pathe;
Tasmiṃ tuṭṭhabbakaṃ natthi, piyāyitaṃ mamāyitaṃ.

68. Subhāya nava mattānaṃ, asubhā paripācaye;
Santo pakkassa saṃsāro, nanto navassa rāgino.

69. Kāye asubha saññāya, paripakka sabhāvino;
Ālambesu acāpallā, thirā sambuddha sāsane.

70. Anto gocarikā pakkā, bahi gocarikā navā;
Pakkā nāsāya uccā te, nīcāyeva navā sino.

71. Navānavā subhābhogī, nīcānīcā bhigāmino;
Pakkā pakkāva dhījhāyī, santāsantā virāgino.

72. Sakkā sakkā na dassetuṃ, subhaṃsubhaṃ sataṃsataṃ;
Dhīrādhīrāga mujjhanti, kāye kāye kriyekriye.

73. Sakkā sakkāpi taṃ kātuṃ, subhaṃsubhaṃ na dhīmayaṃ;
Santosantojigucchaññū, na vānavā subhesako.

74. Dukāyaṃ suti cintetvā, mamāyantā mahātapā;
Tapaṃ nibbāyituṃ icchaṃ, dukāyaṃ duti cintaye.

75. Yvāsubhaṃ subhato maññi, konubālotaduttari;
Andho ummattakovā so, nattānaṃ maññate tathā.

76. Saritabbaka mevetaṃ, kāye jeguccha puñjataṃ;
Mandarāgo manosītaṃ, labheyya tamanussanaṃ.

77. Gihibhāve apāyeca, rāgayakkhandha ninnitā;
Maṃpi nessati soyakkho, sādemice tadāgataṃ.

78. Abhiṇha gāhinaṃ rāga, yakkhaṃ ananta dukkha daṃ;
Asubhā tula mantena, vārehi taṃ sa bhāyati.

79. Rāgayakkho bahumāyo, saddhāmettā divesavā;
Rāgampi kusalaṃ maññi, jano teneva vañcito.

80. Āturaṃ asuciṃ putiṃ, passa nande samussayaṃ;
Uggharantaṃ paggharantaṃ, bālānaṃ abhipatthitaṃ.

81. Subhato naṃ maññati bālo, avijjāya purakkhato;
Iccāha bhagavā nindi, bāloti subhasaññinaṃ.

82. Nhāruṭṭhi taca maṃsāni, saraṃ sataṃ na nindito;
Buddhanindāya mocetuṃ, tānārabbha anussare.

83. Maññitvā attano bālyaṃ, asubhe subhadassino;
Vāyāmeyya abālāya, kāyaṃ asubhato saraṃ.

84. Attānaṃ garahitvāna, bālaṃ viparidassinaṃ;
Subhasaññaṃ pahinneyya, kareyyāsubha saññitaṃ.

85. Visa bhesajjarukkhaṭṭho, ahi ḍaṃseyyasosato;
Yathā tasseva paṇṇādiṃ, khādetvā visa mujjahe.

86. Evaṃ rāgo samuppajje, kāye gandhādi vāsite;
Anto tasseva jegucchaṃ, cintetvā rāga mujjahe.

87. Jigucchitena kāyena, apassanto jigucchataṃ;
Unnameti avaññāti, avijjāya purakkhato.

88. Āyatiṃ maggalābhāya, bījaṃ kareyya bhāvanaṃ;
Bījā bhāve kuto maggo, maggabījā hi bhāvanā.

89. Maggabījo apāyepi, nimmuggo samaye gate;
Ummujjitvāva buddhānaṃ, maggaṃ labheyya santike.

90. Ajījassa tu saṃsāro, dīghoyeva anantiko;
Tasmāhi bhāvanābījaṃ, kareyya mocanatthiko.

91. Abhiṇha pīḷitaṃ rāgaṃ, asubhāya nivāraye;
Mandīhutvā pahīyeyya, rāgo asubha bhīruko.

92. Mājegucchaṃ mamāyetha, sāva jegucchamāmako;
Ananta dukkha māpādi, jegucchita mamāyanā.

93. Maṃsalaggo tacacchanno,
Nhārubandho ṭṭhipuñjako;
Moheti chaviyā lokaṃ,
Mahādukkho sa mohito.

94. Nhāruṭṭhi taca maṃsehi, rāgavaḍḍhaki saṅkhate;
Gehe rogā putī pāpā, vasanti kucchitā sadā.

95. Luṅgantā vīsa bhūdhātū, pittādī dvādasambuva;
Tāpaṃ jiraṃ dahaṃ pakkaṃ, caturaggi chavāyukā.

96. Adhoddhaṃ kucchi koṭṭhāsā,
Aṅgacārīca pāṇakā;
Dhātuyoyeva kāyesmiṃ,
Dvitālīsa anaññakā.

97. Yathā bahi tathā ajjhattaṃ, dhātū bhvāpā nalānilā;
Name nāhaṃ naattāti, saṃmaseyya punappunanti.

4. Mettābhāvanāniddesa

1. Mettā bhāvana micchampi, suṇa buddhavaco yidaṃ;
Dosa niggahaṇatthāya, doso mettāyaverihi.

2. Akkocchimaṃ avadhimaṃ, ajinimaṃ ahāsime;

Yeca taṃ upanayhanti, veraṃ tesaṃ nasammati.

3. Akkocchimaṃ avadhimaṃ, ajinimaṃ ahāsime;
Yecataṃ nupanayhanti, veraṃ tesaṃ upasammati.

4. Nahiverena verāni, sammantidha kudācana;
Averenaca sammanti, esadhammo sanantano.

5. Pareca navijānanti, maya mettha yamāmase;
Yeca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.

6. Kuddho atthaṃ najānāti, kuddho dhammaṃ napassati;
Sadā andhatamaṃ hoti, yaṃkodho sahatenaraṃ.

7. Ubhinna matthaṃ carati, attanoca parassaca;
Paraṃ saṃkuppitaṃ ñatvā, yo sato upasammati.

8. Tasseva tena pāpiyyo, yo kuddhaṃ paṭikujjhati;
Kuddhaṃ apaṭikujjhanto, saṅgāmaṃ jeti dujjayaṃ.

9. Khantī paramaṃ tapo titikkhā,
Nibbānaṃ paramaṃ vadanti buddhā;
Nahi pabbajito parūpaghātī,
Nasamaṇo hoti paraṃ viheṭhayanto.

10. Akodhena jine kodhaṃ, asādhuṃ sādhunā jine;
Jine kadariyaṃ dānena, saccenā likavādinaṃ.

11. Yo ve uppatitaṃ kodhaṃ, rathaṃ bhantaṃva vāraye;
Ta mahaṃ sārathī brūmi, rasmiggāho itarojano.

12. Purisassa hi jātassa, kudhārī jāyate mukhe;
Yāya chindati attānaṃ, bālo dubbhāsitaṃbhaṇaṃ.

13. Selo yathā ekagghano, vātena nasamīrati;
Evaṃ nindā pasaṃsāsu, nasamiñjanti paṇḍitā.

14. Samānabhāgaṃ krubbetha, gāme akkuṭṭha vanditaṃ;
Manopadosaṃ rakkheyya, santo anuṇṇato siyā.

15. Naparo paraṃ nikuppetha, nātimaññetha katthaci nakiñci;
Byārosanā paṭighasaññā, naññamaññassa dukkha miccheyya.

16. Mātā yathā niyaṃ putta,
Māyusā ekaputta manurakkhe;
Evampi sabba bhūtesu,
Mānasaṃ bhāvaye aparimāṇaṃ.

17. Sutvāna dusito bahuṃ vācaṃ,
Samaṇānaṃvā puthujanānaṃ;
Pharusena hi na paṭivajjā,
Na hi santo paṭiseniṃ karonti.

18. Saccaṃ bhaṇe nakujjheyya, dajjā appampi yācito;
Etehi tīhi ṭhānehi, gacche devāna santike.

19. Na paresaṃ vilomāni, na paresaṃ katākataṃ;
Attanova avekkheyya, katāni akatānica.

20. Su dasaṃ vajjamaññesaṃ, attano pana duddasaṃ;
Paresañhi so vajjāni, ophunāti yathā bhusaṃ;
Attano pana chādeti, kaliṃva kitavā saṭṭho.

21. Nidhīnaṃva pavattānaṃ, yaṃ passe vajjadassinaṃ;
Niggayhavādiṃ medhāviṃ, tādisaṃ paṇḍitaṃ bhaje.

22. Tādisaṃ bhajamānassa,
Seyyohoti napāpiyo;
Iti vuttaṃ munindena,
Tilokaggena satthunā.

23. Mettā gandhena vāsento,
Dosaṃ dūrekare budho;
Dūrāsannesu sabbesu,
Attano verikesupi.

24. Hane dosū panāhāni, anattha kārakāni hi;
Tesva santesu sabbesu, mettāhoti sunimmalā.

25. Sataṃ dujjana vākyehi, namano yāti vikriyaṃ;
Nahitāpayituṃ sakkā, gaṅgānadiṃ tiṇukkayā.

26. Nahi nindā pasaṃsāhi, sataṃ manovikāratā;
Na kadācipi kampeyya, vātehi selapabbato.

27. Nadiyaṃ khuddakā nāvā, vicīhi unnatonatā;
Mahānāvā nakampanti, mahantīhi vicīhipi.

28. Loke pasaṃsa nindāhi, dujjanovunnatonato;
Santopañño nacalati, mahānindā thutīhipi.

29. Seloselo nileheva,
Vaṇṇāvaṇṇā asassatā;
Lābhālābhā sukhādukkhā,
Yasāyasā nakampati.

30. Khamādhagga karetassa, dujjano kiṃ karissati;
Atiṇe patito aggi, sayameva pasambhati.

31. Sayameva sakattānaṃ, maccubbhayena tacchatu;
Māññe tacchatu dosena, kimatthaṃ aññatacchanaṃ.

32. Māññe taccha tudosena, naseyyo aññatacchanaṃ;
Māñño taṃ ahibyaggheva, domanassena bhāyatu.

33. Nissāya garukātabbaṃ, bahūnaṃ pāpamocanaṃ;
Acāpallena santena, garukātabbataṃ vaje.

34. Nissāya garukātabbaṃ, bahūnaṃ puññavaḍḍhanaṃ;
Garukātabbataṃ gacche, dhītiyā sīla guttiyā.

35. Santaṃ hi sīlavaṃ dhītiṃ, hirottappena bhāyati;
Dujjanaṃ domanassena, ahibyaggheva bhāyati.

36. Napharusāya vācāya, aññe dameyya paṇḍito;
Attānaṃva dametvāna, aññe saṇhena ovade.

37. Citte saṇhe asaṇhāpi, navācāpharusā bhave;
Tasmā ovā danādīsu, rakkheyya thaddhacittato.

38. Attāna movadatthāya, sikkheyya buddhabhāsitaṃ;
Parampi anukampāya, icchanto anusāsaye.

39. Aññaṃ naniggahe kiñci, sutena paṭipattiyā;
Attaniggahaṇaṃ seyyo, nunnameyya jinoraso.

40. Nāvīkareyya dosaṃvā, lobhaṃ mānaṃ sakaṃmalaṃ;
Māññe maññantu taṃ disvā, cirappabba jito nuti.

41. Kakacena ttachedente, verikepinadosaye;
Iccovādaṃ munindassa, sampaṭiccha jinoraso.

42. Verī accupanāhīpi, rūpeva dukkhakārako;
Na tva tabbisaye nāme, dukkhaṃ mākari cetasi.

43. Verī tibandha veropi, iheva dukkhakārako;
Bhavantaraṃ naanveti, sakammunā gato hiso.

44. Dosotu iha pīḷetvā,
Dukkhāvaho bhavebhave;
Mahānattha karaṃ dosaṃ,
Kasmā vaḍḍheti cetasi.

45. Mettāsītambusekena, jinovāda manussaraṃ;
Mahā nattha karaṃ dosaṃ, nibbāyatu sa cetasi.

46. Chaddanto luddakaṃ pāpaṃ, bhūridattohi tuṇḍikaṃ;
Dhammapālo khami tātaṃ, kapindo kandaro pataṃ.

47. Asaṅkhyeyya ttabhāvesu, paravajjaṃ titikkhato;
Nāthassa pāramiṃ khantiṃ, saraṃ dhīro titikkhatu.

48. Sāsane ciravāsena, evaṃ niddosakā iti;
Tuvaṃ paṭicca maññantu, sāsane sappayojanaṃ.

49. Sāsane cira vāsāpi, mādisāva ime iti;
Tamāgamma namaññantu, sāsane nippayojanaṃ.

50. Dve usetīti doso so, saparaṃ dayhate dvayaṃ;
Pahātabbo sa sabbesu, parattha sattha micchatā.

51. Paradinnehi noāyu, tiṭṭhate nāttano vasā;
Paravajjaṃ khametabbaṃ, nasādhu aññavirodhito.

52. Jeguccha kkosa nindāni, bālo gaṇhāti akkhamo;
Khamantotu nagaṇhāti, jānaṃ jegucchitāniti.

53. Paradinnāni vaccāni, pābhatanti nakocipi;
Gaṇheyyevaṃ duruttāni, agaṇhanto khame sato.

54. Nadi kallola viciyo, tīraṃ patvā samantidha;
Sabbe uppatitā dosā, khantipatvā samanti te.

55. Dosummattaka vācāya, nummatto kiṃkarissati;
Bhave yyummattako sova, tādisaṃ vacanaṃ bhaṇaṃ.

56. Kodhano akkhamo añña, duṭṭhasaññī bhayāluko;
Gāmamajjhe aḷakkova, tathā māhohi taṃ jaha.

57. Mettāluko khamāsīlo,
Sabbaṭṭhānesunibbhayo;
Parattha sattha micchanto,
Khanti mettañca bhāvaye.

58. Parakkosāni nindāni, taṃva paccenti nāññagū;
Khittaṃpaṃsuva vātuddhaṃ, garukaṃ kiṃ khamāyate.

59. Akkosantoca nindīca, pīḷito saka kammunā;
Idha peccaca nīceyyo, naṃnayaṃ gaṇhi akkhamo.

60. Akkoso maṃ naāgacchi,
Tassevā natthakārako;
Iti ñatvāva sappañño,
Akkosaṃ na garuṃ kare.

61. Vikārāpatti micchanto, verī bahu mupakkami;
Māmittavasa manvehi, nibbikāro tuvaṃbhava.

62. Mettambunā saddosoca, paradosoca sammati;
Mettāsekena sabbesu, sabbatoggiṃ nipāraye.

63. Sadosa paradosaggiṃ, sabbato disato ṭṭhitaṃ;
Mettā toyena vāreyya, siyā nibbuti sabbadhi.

64. Nagame attano aggiṃ, paraggiṃvāpi nāgame;
Mettambunāva nibbātu, saparaggi dvayaṃ bhusaṃ.

65. Guṇī guṇī nandindāya, pasaṃsāya guṇī guṇī;
Nindaṃnindaṃ nakuppeyya, nasādiye thutiṃ thutiṃ.

66. Guṇaṃ nindāya nāsetuṃ, nasakkā koci kussako;
Vaḍḍhetuṃvā pasaṃsāya, garuṃkare na taṃdvayaṃ.

67. Dosabbhā mala sañchanno, mettācando na rocati;
Taṃmuttassa tu etassa, atissaya pabhāvato.

68. Su sutta buddha supinā, dvepiyā gutti nākkamo;
Samādhi sumukhā muḷhā, brahmā tyekā dasa gguṇā.

69. Sītaṃ karotu mettāya, cakkhuṃ lābhetu paññāya;
Mākāsinippabhe caññe, cando hohi gategate.

70. Dūrāsannesu sabbesu, mettaṃ pesetu pābhataṃ;
Dhammaṃ desetu pattānaṃ, cando hohi gategate.

71. Sampattānaṃ malaṃ dhova, sītaṃkare sadādayo;
Uccanīce navisese, jalassamo gategate.

72. Asaassatesu phuṭṭhesu, lokadhammesu aṭṭhasu;
Patiṭṭho nibbikāro tvaṃ, pathavīsadiso bhava.

73. Nākāsi kalahaṃ silā, sadā kenaci niccalā;
Mettāyanto khamāyanto, mahāsilaṃ guruṃkare.

74. Silāva sīlavā hotu, duruttāni titikkhatu;
Paccutte dosasaṃvaḍḍho, anuttova pasambhati.

75. Sabbe ahaṃva icchanti, sattā sukhanti ñātuna;
Bhāveyya kamato mettaṃ, piya majjhatta verike.

76. Sabbe tasanti daṇḍassa, sabbe bhāyanti maccuno;
Attānaṃ upamaṃ katvā, nahaneyya naghātaye.

77. Sukha kāmāni bhūtāni,
Yodaṇḍena vihiṃsati;
Attano sukha mesāno,
Pecca so nalabhesukhaṃ.

78. Averā byāpajjā nīgho, sukhī cassaṃ ahaṃva me;
Hitakāmā tathā assu, majjhattā verinopica.

79. Mātaro bhātaro ñātī, dāyako pāsakāpica;
Sukhīhontūti bhāveyya, caje tesuca lagganaṃ.

80. Doso mettāya dūrāri, taṇhā āsanna verikā;
Taṇhaṃ piyesu vāreyya, dosaṃ verīsu mettiko.

81. Ekuddese kakammāca, sissā ācariyā sukhī;
Hontu sabrahmacārīca, teca ññoñña hitāvahā.

82. Rājānoca amaccāca, gāme issariyā sukhī;
Bhavantu devatāyoca, tehi surakkhito sukho.

83. Mayaṃ yena suguttāva,
Sukhitā raṭṭhavāsino;
Sukhī kalla tthu sorājā,
Tejavanto cirāyuko.

84. Raṭṭha piṇḍena jīvāma, raṭṭhavāsī sukhantuti;
Bhāveyyevaṃ amoghaṃva, raṭṭhapiṇḍaṃ subhuñjati.

85. Āpāyikā bahū santi, mātāpitādi pubbakā;
Tecaññeca sukhīnīghā, ssva byāpajjā averino.

86. Sattā bhūtāca pāṇāca, puggalā attabhāvikā;
Thī pū riyā nariyāca, devānarā nipātikā.

87. Averā hontu byāpajjā, anīghāca sukhī ime;
Attānaṃ parihārantu, catudhā iti bhāvaye.

88. Puratthimāya disāya, sabbesattā averino;
Abyāpajjā sukhīnīghā, hontūti tāva bhāvaye.

89. Puratthimāya disāya, sabbepāṇātiādinā;
Dvādasakkhattuṃ bhāveyya, sesāsupi ayaṃnayo.

90. Catuddisā nudisā dho, uddhaṃ sattāca pāṇino;
Bhūtāca puggalā atta, bhāvī sabbe thi pūrisā.

91. Ariyā ariyā devā, narāca vinipātikā;
Averā byāpajjā nīghā, sukhattāca bhavantu te.

92. Catuddisā nudisā dho, uddhanti dasakedisi;
Dvādase te paricchijja, bhāveyya puggale budho.

93. Mettā vassena temetu, pajjuntoviya sabbadhi;
Mākiñci parivajjehi, evaṃ mettā subhāvitā.

94. Pañcā nodhi sattodhisā, siyuṃ dvādasapuggalā;
Ntu catūhesu bhāvetvā, aṭṭhatālīsakā siyuṃ.

95. Dasakedisi tāmettā, catussata asītiyo;
Aṭṭhatālīsāhi pañca, satā ṭṭhavīsa sādhikā.

96. Dukkhite karuṇaṃ brūhe, muditaṃ sukhite jane;
Mettāceva upekkhāca, ubho ubhosu bhāvitā.

97. Brahmavāsīti vattabbo, tesvaññatara vāsito;
Gandhabhūtesu so loke, brahmāviya virocati.

Appamādāvaha pakiṇṇakaniddesa

1. Saṃvijjanti dha lokasmiṃ,
Bahū jīvitakappanā;
Gahetvā patta muñcho yo,
Jīvikānaṃ sa lāmako.

2. Sukulāca tadupagā, kāmabhogā napekkhino;
Na bhayaṭṭā na iṇaṭṭā, neva ājīva kāraṇā.

3. Nālaṃva gihinā brahma, cariyāya akhaṇḍitaṃ;
Gharāvāso tisambādho, pabbajjāva nirālayā.

4. Bhavapaṅkā pamuccāma, tivittiṇṇā bhayānakā;
Paṭipatti yimāyāti, katvā tadupagā ime.

5. Uttiṭṭhe nappamajjeyya, dhammaṃ caritaṃ sucare;
Dhammacārī sukhaṃseti, asmiṃloke paramhica.

6. Svāgatā vata tebhikkhū, pattā sambuddhaputta taṃ;
Gihi bandhana pucchijja, sukhitā sāsane ratā.

7. Katapuñña visesāva, ete suladdha dullabhā;
Chaṭṭetvāpi mahārajjaṃ, nedisaṃ laddha maññadā.

8. Svāgatā sugatī hontu, māduggatī pamādino;
Dussīlā ce gamissanti, apāyaṃ tibhayānakaṃ.

9. Gihibhogā parīhinno, sāmaññattañca dūbhato;
Paridhaṃsamāno pakireti, chavālātaṃva nassati.

10. Kuso yathā duggahito, hatthamevā nukantati;
Sāmaññaṃ dupparāmaṭṭhaṃ, nirayā yupa kaḍḍhati.

11. Yaṃkiñci sithilaṃ kammaṃ, saṃkiliṭṭhañca yaṃkataṃ;
Saṅkassaraṃ brahmacariyaṃ, nataṃhoti mahapphalaṃ.

12. Kariyāce kariyā venaṃ, daḷhamenaṃ parakkame;
Sithilohi paribbajo, bhiyyo ākirate rajaṃ.

13. Iti vuttaṃ munindena, nussaraṃ ani vattito;
Sadā alina cittena, careyya buddhasāvako.

14. Rāgaṃ asubhacintāya, dosaṃ mettāya vāraye;
Maraṇena dhajaṃmānaṃ, sambuddhe tikkha saddhiko.

15. Asubhā kāmavitakkaṃ, mettā byāpāda takkitaṃ;
Vihiṃsaṃ karuṇāyeva, nivāreyya sadāsato.

16. Buddhāṇatti sadātīto, micchāvitakka pīḷito;
Pāpadhammehi saṃkiṇṇo, soniccāpāya gāmiko.

17. Dhovitvā pattimalāni, punātikkama saṃvuto;
Micchāvitakka sañchedī, dūro apāya gāmito.

18. Khīṇāsavatta buddhattaṃ, niyyānika ntarā yikaṃ;
Sīhanādaṃ catuṭṭhāne, vesārajjo jino nadi.

19. Sīlaṃ niyyānikaṃ nāma, āpatti antarāyikaṃ;
Antarāya manāpajja, niyyāneva patiṭṭhatu.

20. Niyyānikāca asubhā, subhasaññā ntarāyikā;
Antarāya manāpajja, niyyāneva patiṭṭhatu.

21. Nānāpatti pakiṇṇopi, pārājikā vasesako;
So mityatta paṇīdhīhi, lajjīyeva visodhako.

22. Alajjīkamma kiṇṇopi,
Saṃvejetvā sumittiko;
Lajjīyeva visodhento,
Matakova asodhako.

23. Yo pubbeva pamajjitvā, pacchāso nappamajjati;
Somaṃ lokaṃ pabhāseti, abbhāmuttovacandimā.

24. Dhuraṃkatvā dhipatayo, yo puññesu parakkame;
Tassa niyyānikaṃ kammaṃ, kiṃnāmakaṃ nasijjhate.

25. Paccate munino bhattaṃ, thokaṃthokaṃ ghareghare;
Piṇḍikāyeva jīvantu, māpajjantu anesanaṃ.

26. Dhoveyyā pattimagāni, vuṭṭhāna desanambuhi;
Saṃvarissanti cittena, sīlaṃ dhotassa nimmalaṃ.

27. Buddhāṇātikkamāpatti, niggahe rāgadosake;
Natthi sañcicca āpatti, lajīva so pavuccati.

28. Vāṇijja kasikādīhi, nāhāreṭṭhi dhasāsane;
Dhura dvayaṃva kiccaṃ taṃ, nāññakiccehi hāpaye.

29. Nigganheyya sakaṃcittaṃ, kiṭṭhādiṃ viya duppasuṃ;
Satimā sampajānoca, care sabbiriyāpathe.

30. Yathā thambhe nibandheyya, vacchaṃ damaṃ naro idha;
Bandheyyevaṃ sakaṃcittaṃ, satiyā rammaṇe daḷhaṃ.

31. Adhisīlādhicittānaṃ, adhipaññāya sikkhanaṃ;
Bhikkhu kiccattayaṃ etaṃ, karontova subhikkhuko.

32. Pañcāṭṭha dasa sīlāni, nādhisīlaṃ taduttari;
Pātimokkhaṃ adhisīlaṃ, pabbatā dhika meruva.

33. Pātimokkhaṃ visodhento, appeva jīvitaṃ jahe;
Paññattaṃ lokanāthena, nabhinde sīlasaṃvaraṃ.

34. Sīlenā tikkamaṃ thullaṃ, pariyuṭṭhaṃ samādhinā;
Paññāyā nusayaṃ saṇhaṃ, kilesaṃ bhikkhu bhindati.

35. Sāsanassādi sīlaṃva, majjhe tassa samādhiva;
Paññāva pariyosānaṃ, kalyāṇāva imetayo.

36. Mahāpuññe ṭhitaṃ sīlaṃ, samādhi appanā gataṃ;
Catumagga yutā paññā, etaṃ sikkhattayaṃ mataṃ.

37. Sīlanalakkhaṇaṃ sīlaṃ, dussīlya dhaṃsanaṃ rasaṃ;
Hirottappa padaṭṭhānaṃ, suci paccupaṭṭhānakaṃ.

38. Sasīlagutti nāthoca, dunnigaho visārado;
Dhammaṭṭhītīti pañcete, guṇā venayike matā.

39. Ādi kalrāṇa saṃvedī, sīlamattaṭṭha bhikkhavo;
Uddhaṃ kalyāṇa lābhāya, alino anivattiko.

40. Dhovitvā pattimalāni, vuṭṭhāna desana mbuhi;
Suddhasīle ṭhitoyeva, evaṃ cinteyya paññavā.

41. Sampuddhorasa puttāva, buddhurojā nussāvanā;
Sambhūtā pitu dāyādā, puttānāma sabhāvato.

42. Khīraṃ pitvāva jīvanti, jātāpi idha puttakā;
Pariyatti jinakkhīraṃ, pitvāva jinaputtakā.

43. Dāyoca nāma buddhassa, dhammāmisa vasādvidhā;
Maggañāṇā dayo dhammo, cattāro paccayāmisā.

44. Cira māmisa dāyādā, rājapūjādi gāhino;
Dāyā missaggahaṃ nicchi, saddhamma garuko jino.

45. Lakkha kappa catussaṅkhya, kālaṃ vicita niccitaṃ;
Dhammadāyaṃ navindamhā, buddhaputtāpi yemayaṃ.

46. Buddhavārita dāyādā, saddhammadāya bāhirā;
Puttāpi satthudāsābhā, bhuttamattā hi dāsakā.

47. Bhaddanta rāhulasseva, dāyaṃ nopi adā jino;
Nādiyimhā pamādāya, taṃ dāyaṃ kusalantakaṃ.

48. Dhammadāyādā mebhikkhave tumhebhavatha,
Māāmisa dāyādā;
Iti vuttaṃ munindena,
Sāvakesu dayāvatā.

49. Imāya buddhavācāya, buddhasantaka taṃ sare;
Dvinnaṃ āmisaa dāyāda, bhāvassaca nivāraṇaṃ.

50. Rajje caṇḍālaputtāva, saddhammacakka vattino;
Puttā hontāpi dāyesmiṃ, nirāsā tiva ninditā.

51. Micchājīva samāpannā, accāsā paccayāmise;
Mahājānīya sampattā, moghakatvā tidullabhaṃ.

52. Gihikāme pahāyāgo, paravantosu laggito;
Gaṅgātiṇṇo taḷākamhi, nimuggovā tinindito.

53. Cīvare piṇḍapāteca, paccaye sayanāsane;
Etesu taṇha mākāsi, mālokaṃ punarāgami.

54. Itivuttā nusārena, paccavekkhaṇa suddhiyā;
Āmisesu hane āsaṃ, puttamaṃsu pamaṃ saraṃ.

55. Seyyo ayoguḷo bhutto,
Tatto aggisikhūpamo;
Yañce bhuñjeyya dussīlo,
Raṭṭhapiṇḍaṃ asaññato.

56. Itivuttaṃ nucintento, vajje dussīla bhāvato;
Sīle ṭhitova bhuñjeyya, māditta guḷakaṃ gili.

57. Annāna matho pānānaṃ,
Khādanīyāna mathopi vatthānaṃ;
Laddhāna sannidhiṃ kariyā,
Naca parittase tāni alabhamāno.

58. Aññāhi lābhupanisā, aññā nibbāna gāminī;
Sakkāraṃ nābhinandeyya, viveka manubrūhaye.

59. Akatvā āmise āsaṃ,
Saddhammeyeva āsiko;
Appamatto samāraddho,
Dhammadāyaṃ labhissati.

60. Pariyattiṃ vinā seyyaṃ, nalabhanti budhāapi;
Seyyatthikova sikkheyya, neva pūjādi kāraṇā.

61. Bhavanissaraṇatthaṃva, sikkhe nā laggadūpamo;
Tathūpamāya sikkhanto, apāyesu patissati.

62. Sikkhitena amānatthaṃ, nasādhu mānathaddhiko;
Mudubhāvāya sikkhitvā, damento muduko bhave.

63. Rāgaṃ dosaṃ dhajaṃmānaṃ, sikkhantopi vivajjaye;
Daharāpi hi miyyanti, natthi vassaggato mataṃ.

64. Saddhaṃtikkheyya buddhena, rāgaṃ asubha cintayā;
Maraṇena dhajaṃmānaṃ, dosaṃ mettāya vāraye.

65. Etehi caturakkhehi, ganthaṃ sikkheyya saṃ vuto;
Sikkhantassehi rakkhehi, nakoci saṃkilesiko.

66. Buddhavācampi sajjhāya, etepi manasīkara;
Vutto dhammavihārīti, ediso sāsane varo.

67. Garūna mupadesena,
Caturakkho susīlavā;
Appassutopi pāsaṃso,
Bhiyyoyeva bahussuto.

68. Sātaṃ sevakkhaṇevappaṃ, taṃhetvā nantādukkhanti;
Dhīro āsaṃ hane kāme, khuradhāramadhūpame.

69. Yodha kāme sukhaṃmaññi,
Na so dukkhā vimuccati;
Mātāhi byaggha manvento,
Vacho mutto kathaṃbhayā.

70. Tiracchā peta laddhabbe, nāsaṃ kāmasukhe kare;
Bhāyitabba sukhaṃ taññhi, tasmiṃ laggā mahātapā.

71. Laddhā kāmasukhaṃ bālā, pamodanti napaṇḍitā;
Pasupakkhībhi laddhabbaṃ, anantadukkha kāraṇaṃ.

72. Laddhā dhammaratiṃviññū, modanti na apaṇḍitā;
Anoma satta paribhogaṃ, bhaganissaraṇāvahaṃ.

73. Hīnakammaṃ paṭicchannaṃ, kāmassādaṃ napatthaye;
Dhamme pītiñca pāmojjaṃ, pattheyya sādhusampato.

74. Pariggaṇhanti yekāme, hiṃ santite tadatthikā;
Pariccattaṃ na hiṃ santi, muttaṃ vaṇṇenti sādhavo.

75. Niccupakkamma puṭṭhopi, kāyo verīvasā nugo;
Aciraṃyeva bhūsāyī, yuttova ta mupekkhituṃ.

76. Rakkhitopi aguttova, kāyo bhayamukhe ṭhito;
Tasmā kāya mupekkhitvā, caredhamma machambhito.

77. Puṭṭho puṭṭhopi yaṃkāyo, bhuvi rogāsayīsayī;
Kataṃkataṃ mudhāto na, tadatthaṃ duccare care.

78. Pāpaṃ karoti yobālo,
Puṭṭhuṃ kāyaṃ tidubbharaṃ;
Bhūmyaṃ kāyaṃ ṭhapetvāna,
Anātho so apāyiko.

79. Verīvasā nugaṃ kāyaṃ,
Bālo poseti duccaro;
Posento niraye pakko,
Kāyo bhūmyaṃ vikāragū.

80. Pāpaṃ mākara kāyatthaṃ, kāyo verī vasānugo;
Bhūmyaṃ sessati vekārī, pāpiko nirayaṃ gato.

81. Amayhaṃ mayhasaññāya,
Kāyaṃ rogavasānugaṃ;
Posaṃ patto mahājāniṃ,
Nokāso dhamma mikkhituṃ.

82. Kāyāpekkhāya nokāso,
Dhammaṃ daṭṭhuṃ rahogato;
Upekkhāyeva okāso,
Dukkhitā mha apekkhayā.

83. Citta saṃsodhakā pakkā, kāyasaṃsodhakā navā;
Sodhe cittaṃva pakkatthaṃ, nakāyaṃ bhavabhīruko.

84. Cittasaṅkharaṇaṃ sādhu, taṃ saṅkhataṃ pabhassaraṃ;
Nasādhu kāyasaṅkhāro, saṅkhatopyasubhova so.

85. Sabhāva malinaṃ kāyaṃ, nimmalāya kathaṃ kare;
Āgantumalinaṃ cittaṃ, sakkā kātuṃ sunimmalaṃ.

86. Ādhibyādhi parotāya, ajjasvevā vināsinā;
Kohināma sarīrāya, dhammāpetaṃ samācare.

87. Sabhāvajegucchaṃ kāyaṃ, sobhetuṃnevasakkuṇe;
Cittaṃ vā laṅkataṃ sobhaṃ, sīlādi gandhavāsitaṃ.

88. Sace bhāyatha dukkhassa, sace vo dukkha mappiyaṃ;
Mākattha pāpakaṃ kammaṃ, āvivā yadivā raho.

89. Kilesā gantumalaṃcittaṃ, pabhassara sabhāvikaṃ;
Tadāgantumalaṃ dhova, cittaṃ dhote pabhassaraṃ.

90. Kilesā gantumalaṃcittaṃ, upakkamena sodhaye;
Suvisuddha manāyeva, uttariṃsu bhavaṇṇavā.

91. Kāye malamupekkhāya, citte malaṃva dhovatu;
Citte hi nimmalesanto, pūtikāyopi pūjito.

92. Kāyarogaṃ titikkhāya, cittarogaṃ cikicchatu;
Sukhito kāyarogīpi, citte nirāmaye sati.

93. Kāyaroge bahū vejjā, buddhuttiva manogade;
Idhāpi kāyiko santo, anantāva manorujā.

94. Sīsadaḍḍha mupekkhāya, nibbātu rāgapāvakaṃ;
Khippaṃ asubha saññāya, niccadaḍḍhaṃ bhavebhave.

95. Subhāya uṭṭhitaṃ rāgaṃ, asubhāya nivāraye;
Sorāgo sāditaṃ jantuṃ, catvāpāyaṃ nayissati.

96. Paṇḍitānaṃ malaṃ māno, sottukkaṃsena pākaṭo;
Mākho attāna mukkaṃse, māvibhāve sakaṃmalaṃ.

97. Guṇaṃ paṭicca guṇīnaṃ, ahaṃmāno samuṭṭhahe;
Maraṇaṃ anucintāya, dhajaṃmānaṃ nipātaya.

98. Eko kāyavivekesī, katvā kilesaniggahaṃ;
Vase cittavivekesī, ubho padhi vivekādā.

99. Adiṭṭhe asute ṭhāne, vaseyya mocanatthiko;
Assādaṃhi nivāretuṃ, diṭṭhe sute tidukkaraṃ.

100. Adiṭṭhe asute raññe, vaseyyi ndriyagopako;
Vāretuṃ visayākiṇṇe, cakkhusotaṃ tidukkaraṃ.

101. Rāgaṃ asati uppannaṃ, santābhujena vāraye;
Bāhire rāga muppannaṃ, anto asubhacintayā.

102. Rāgaṃ chindāti buddhāṇaṃ, saraṃ bhikkhu rahogato;
Passaṃ kāyedha jegucchaṃ, labheyyā siṭṭhamocanaṃ.

103. Kāyaṃ asubhatopassa, kallakāleva dassanaṃ;
Moghaṃ kālaṃ nakhīyeyya, bhaveyyuṃsvepiāturā.

104. Kāyaṃ jegucchatopassa, bālyanto paccavekkhiya;
Ādo kiñci jigucchāya, jiguccheyyāyatiṃ bhusaṃ.

105. Kāyādinava mikkheyya, dāni kiñcipi dassanaṃ;
Āyatiṃ maggalābhāya, bhaveyya upanissa yo.

106. Itthīna maṅgamaṅgāni, napasseyya nacintaye;
Tadāsā ubhato bhaṭṭhā, sugatyā sāsanāpica.

107. Itthirūpa sarākaḍḍhā, bhaṭṭhā bahūva sāsanā;
Ihāpi dukkhitā hutvā, te pecca atidukkhino.

108. Puṃmano pariyādāya, itthirūpasarā ṭhitā;
Tassama mañña mekampi, navijjateva sabbadhi.

109. Sallape asihatthena, pisācenāpi sallape;
Āsade āsivisepi, aggikkhandhepi āsade;
Natveva mātugāmena, ekekāya supesalo.

110. Kāmaṃ asubhacintāya, byāpādaṃ snehacetasā;
Vihiṃsaṃ karuṇāyehi, vitakkaggī tayosame.

111. Asameta vitakkaggī, thusarāsimhi khāṇuva;
Athirā sāsane tāpī, tepacchāatitāpino.

112. Asubhā pagame lokā, taṃ mettāyupasaṅkame;
Subhāvitāhi etāhi, jaheloke piyāpiyaṃ.

113. Gataṭṭhitādo uppanne, vitakkaggī tayo same;
Ātāpī pahitattoti, evaṃbhūto pavuccati.

114. Vivādappatto dutīyo, keneko vivadissati;
Tassate saggakāmassa, ekatta muparocitaṃ.

115. Sinihappatto dutīyo, kamekā sinihissati;
Tassate mokkhakāmassa, ekatta muparocitaṃ.

116. Purato pacchatovāpi, aparo ce navijjati;
Tasseva phāsu bhavati, ekassa vasato vane.

117. Sukhañca kāma mayikaṃ, dukkhañca pavivekikaṃ;
Pavivekaṃ dukkhaṃ seyyo, yañce kāmamayaṃ sukhaṃ.

118. Yoca vassasataṃ jīve, apassaṃ udayabbayaṃ;
Ekāhaṃ jīvitaṃ seyyo, passato udayabbayaṃ.

119. Suññāgāraṃ paviṭṭhassa, santacittassa bhikkhuno;
Amānussī rati hoti, sammādhammaṃ vipassato.

120. Yatoyato sammasati, khandhānaṃ udayabbayaṃ;
Labhati pītipāmojjaṃ, amataṃ taṃ vijānataṃ.

121. Iccuttaṃ dhammapāmojjaṃ, vivekajaṃ rasādhikaṃ;
Icchanto sīlavā bhikkhu, anivattita vīriyo.

122. Vanā vāse vasitvāna, appicchādiguṇāvaho;
Pali bodhe samucchijja, bhāveyyevaṃrahogato.

123. Kāye jegucchapuñjāni, rūpaṃ ruppanabhāvato;
Tassitā vedanā saññā, saṅkhārāca tatopare.

124. Viññāṇañca imepañca, khandhā rāsatthato matā;
Tecānicca dukkhā nattā, upādā vayadhammino.

125. Pheṇapiṇḍū pamaṃ rūpaṃ, vedanā pupphuḷūpamā;
Marīcikūpamā saññā, saṅkhārā kadalūpamā.

126. Māyūpamanti viññāṇaṃ, dassite sabba dassinā;
Upamāhi samasse yya, pañcakkhandhe asārake.

127. Yāva byāti nimmissati,
Koṭilakkhātahiṃkhaṇe;
Khandhā bhijjanti hutvāna,
Aniccānāma te tato.

128. Bhaya pīḷitato dukkhā, anattā avidheyyato;
Khandhāva honti bhijjanti, añño koci nalabbhati.

129. Khandhā niccā khayaṭṭhena, bhayaṭṭhena dukhācate;
Anattā sārakaṭṭhena, iti passe punappunaṃ.

130. Bhāṇūdaye kayaṃ enti, hemante patitussavā;
Rāgā mānāca sabbevaṃ, satyā niccānupassane.

131. Sīhanādaṃ vanesutvā, saṃvejenti sasotakā;
Vehapphalāpi lokevaṃ, jinerita tilakkhaṇaṃ.

132. Vedanādīni nāmāni, nāmarūpadvayaṃva te;
Taṇhāvijjāca kammādi, nāmarūpassa paccayā.

133. Nāmarūpaṃ pariggayha, tato tassaca paccayaṃ;
Hutvā abhāvato niccā, udayabbaya pīḷanā.

134. Dukkhā avasavattittā, anattātitilakkhaṇaṃ;
Āropetvāva saṅkhāre, sammasanto punappunaṃ.

135. Pāpuṇeyyā nupubbena,
Sabbasaṃyojana kkhayaṃ;
Tampatto arahā bhikkhu,
Bhavatiṇṇo sunibbuto.

136. Natumhaṃ bhikkhave rūpaṃ, taṃ jahethāti vuttato;
Memetanti upādānaṃ, pañcakkhandhe vināsaye.

137. Puttā matthi dhanā matthi, iti bālo vihaññati;
Attāpi attano natthi, kutoputtokutodhanaṃ.

138. Iccutta manucintāya, attāti atthimetivā;
Saññaṃ nāseyya khandhāva, atthīti ābhuje budho.

139. Khandhanāsa manābhujja, mato me puttako iti;
Socanti paridevanti puttonatthi nasomato.

140. Bhijjamānesu khandhesu, attasaññī anattesu;
Nādikāla viparitā, mahājānīyataṃ gatā.

141. Bhijjamānesu khandhesu, laggā rattā mamāyitā;
Nārīpumādi saññāya, viparetā anādike.

142. Nādikāla viparito, attasaññī anattani;
Bhijjamānesu khandhesu, jaha ttāti mamāyanaṃ.

143. Abhiṇhuppattiyāyeva, bhijjamāno naññayati;
Aniccalakkhaṇaṃ channaṃ, taṃ cinteyya supaññavā.

144. Asanteyeva laggantā, namuccanti bhavattayā;
Natthi santesu laggantā, rūpakkhandhā dike svidha.

145. Taṇhā gijjhati metanti, māno ahanti maññati;
Diṭṭhi gaṇhāti attāti, ete papañcakā tayo.

146. Mame ta maha mattāti, papañcānaṃ vasānugo;
Gaṇhanto bhava paṅkamhi, nimmuggova bhayānake.

147. Name nāhaṃ naattāti, etehi vivadaṃ kare;
Vivadantāva muccanti, bhavapaṅkā bhayānakā.

148. Name nāhaṃ naattāti, daṭṭhabbanti jineritaṃ;
Tatheva sabbadā maññe, mā papañca vasānugo.

149. Loko vivadi buddhena, nalokena kadāciso;
Anattāti jinuddiṭṭhaṃ, loko attāti maññati.

150. Mo lokena samo hotu,
Tassamo kiṃtaduttare;
Andhibhūto ayaṃloko,
Sambuddhassa virodhiko.

151. Sambuddhassa vasaṃ nvetu, sanjhādi bhayatajjito;
Tabbasaṃyeva anvento, bhavatiṇṇo bhavissati.

152. Anattāti girā saccā, attāti vacanaṃ musā;
Musāya vivade loko, buddhena sacca vādinā.

153. Turaṅgavajagāmamhā, purime camakya kānane;
Vasatā aggadhammena, therena racito ayaṃ.

154. Arimatteyya buddhassa,
Dhamma ssutakkhaṇe bhave;
Khīṇāsavo mahāpañño,
Puññena tena sāvakoti.

Kāyapaccavekkhaṇā

1. Nādikāla viparita, jana bhūtattha dassino;
Dātume kantikassādaṃ, satthu pādo timānito.

2. Sīse pilandiyā modī, sambuddha caraṇa mbujaṃ;
Sādhu tuṭṭhikaraṃ brūmi, sukāya paccavekkhaṇaṃ.

3. Yoniso manasīkatvā, nādā viruddha maññitaṃ;
Sādhavo ta mudikkhantu, mayāpi mandabuddhino.

4. Icchitabbāna māyattā, tesañca cayabhāvato;
Tadākārena vattitā, kāyo jeguccha puñjako.

5. Punappunaṃva okkama, ñāṇa manto pavesiya;
Bāhiraṃva anālamba, ikkhaṇā paccavekkhaṇā.

6. Maṃsacchanna ṭṭhirūpeva, manoja vāyu cālite;
Nārī gatāti yācintā, neva sāpaccavekkhaṇā.

7. Saññādiṭṭhica cittañca, vipallāsā imetayo;
Ta dākārena vattanti, avijjo ttharitā bhusaṃ.

8. Āsā viparite yesaṃ,
Vipallāsāti tematā;
Āsā āsisanā vuttā,
Taṇhāyeva sabhāvato.

9. Asubheva subhamiti, anicceeva niccato;
Dukkheyeva sukhaṃvāti, anattaniva attato.

10. Saññāṇaṃ dassanaṃ cintā,
Dvādasā kārato tayo;
Diṭṭhisā cādi maggena,
Sesā sesehi vajjhitā.

11. Taṇhā tassi mametanti, māno maññi ahantica;
Yassi diṭṭhica attāti, papañcā nāmime tayo.

12. Papañcanti saṃsāraṃ, tasmā papañcanāmakā;
Bhavayante payojentā, mokkhaṃ nādaṃsu te ciraṃ.

13. Bhavapaṅke ni mujjantā, papañcānaṃ vasānugā;
Cirassaṃ dukkhitā honti, ārā nibbānato tiva.

14. Name nāhaṃ naattāti, etehi vivadaṃ kare;
Bhaṇḍantā vivadantā te, nibbānato adūrino.

15. Vipallāse papañceca, dvepiete pahātave;
Sopaccavekkhitabbe vaṃ, kāyo jegucchapuñjako.

16. Kesā lomā nakhādantā,
Taṇhāyāpica gocarā;
Tasmā te daṭṭhukāmena,
Taṇhā nivāritā sadā.

17. Laggikā chaviyaṃyeva, taṇhā bāhiragocarā;
Tasmā ettha tacovāha, sambuddho na bahicchaviṃ.

18. Esā tacapariyanta, padenāpi nivāritā;
Ato chavi manālamba, tacasīva manekare.

19. Jigucchitāni chādeti, aṭṭhi maṃsa tacādini;
Ñāṇena chindi tabbāca, tasmā chavīti vuccati.

20. Chaviṃ chetvā tacaṃ passe,
Taṃ chetvā maṃsakādayo;
Gabbhevatthūni dīpena,
Yathā paññāpadīpiko.

21. Jeguccho chaviyā kāyo,
Asubhova subhāyate;
Nicchavā tacamattena,
Kathaṃ subhāyate ayaṃ.

22. Nhārubandho ṭṭhisaṅghāto, maṃsalohi ta limpito;
Chaviyāva vimoheti, tacacchanno imaṃ pajaṃ.

23. Vaṇṇa saṇṭhāna toceva,
Gandho kāsā sayehica;
Jegucchā paṭikulyāca,
Kesānāma na mepiyā.

24. Ekekaṃ manasīkatvā, naye nicceva mādinā;
Bhāvetabbā samārambha, yathāpaññāyate tathā.

25. Pūritaṃ matthaluṅgassa, sīsaṭṭhipi jigucchitaṃ;
Mukha nāsakkhi kaṇṇādi, chiddā vachidda duddasaṃ.

26. Pūti vāyu vicarita, kucchiṭṭhantāni lohitaṃ;
Pittaṃ semhañca papphāsaṃ, hadayaṃ yakanampi dhī.

27. Anna pānaṃ manuññampi, kheḷa tinta madhopari;
Dantehi pisitaṃ svāna, vamathūva jigucchitaṃ.

28. Yāvatāyu adhotevā, māsaye gilitaṃ ṭhitaṃ;
Kimikūla samākiṇṇe, tahimevā sitāsitaṃ.

29. Etaṃ udariyaṃ nāma, tamhā pakkāsayaṃ gataṃ;
Dinaccaye karīsantaṃ, sā sayaṃ taṃdvayampi dhī.

30. Pakāsetvā paveseti, annapānaṃ mahārahaṃ;
Paṭicchanno niharati, tameva nto ṭhitaṃ jano.

31. Pavese taṃ parivato,
Nihareko raho lino;
Manuññaṃva pavīsante,
Nikkhamante jigucchitaṃ.

32. Jeguccha paṭikulyāni, maṃsanhāru tacaṭṭhini;
Napiyāni na tuṭṭhāni, nevaitthī napūpiso.

33. Hattha pāda mukhādīni,
Natthaññāni jigucchitā;
Tatthā kumārikā kaññā,
Mohena atthisaññitā.

34. Paccekaṃ vinibhuttesa, kesa loma nakhādisu;
Natthikaññā kumārīvā, sampiṇḍitesu sā kuto.

35. Ākāsoyeva kāyāṅkhyo,
Tacādi parivārito;
Tathāsīsaṃ mukhaṃhattho,
Pādoru kaṭiādayo.

36. Thambhādīsviva gehoti,
Piṇḍite svesu sammuti;
Kāyoti itthiposoti,
Saṃmuḷho tāyarajjati.

37. Santaṃ cinteyya nāsantaṃ, santaṃ cintayato sukhaṃ;
Asantaṃ anucintento, nānādukkhehi tappati.

38. Javatyā vijjamāneva, nāvijjā vijjamānake;
Tasmātaṃnāmako moho, taṇhāpica tadanvitā.

39. Puṃkāyovāthīkāyovā, malāsucijigucchito;
Tassamaṃ natthigārayhaṃ, yvāmalampi malaṃkare.

40. Natthi kāyasamoverī,
Mahānatthakaro cīraṃ;
Natthi kāyasamo vañco,
Asubhova subhāyate.

41. Thīpuṃ saparakāyoti, passatipi napassati;
Jeguccha paṭikulyoti, sammā passati passati.

42. Subhosubhoti maññantā,
Dhīti dhīti jinerite;
Lokālokā nadhīyesaṃ,
Bhavā bhavā vacārino.

43. Bhiyyobhiyyova rāgaggi,
Subhosubhotipassato;
Mandomandova soaggi,
Dhīvadhīvavipassato.

44. Bahussutopi bālova, asubhe subhamaññako;
Asubhoti vipassanto, appassutopipaṇḍito.

45. Yoca sippāni jāneyya, satāni sahassānipi;
Kāyekajānanaṃ seyyo, yañce añña vijānaṃnaṃ.

46. Kāyamekampi naññāmi, buddhāladdhanayo api;
Sutāca paṇḍitātyamhā, yuttoyevā tilajjituṃ.

47. Subhatoyeva maññāmi, evaṃ jigucchitampinaṃ;
Mañca ñe paṇḍito tyāhu, alamevātilajjituṃ.

48. Kāye asubhasaññaṃyo, nalabhāmi kadācipi;
Suladdha sugato vādo, svārahovātilajjituṃ.

49. Kāyena saṃsarantopi, tadākāraṃ yathātathaṃ;
Bhavebhave ajānanto, mamāyitvāva taṃ cajiṃ.

50. Kāyena saṃsarantopi, naññā kāya jiguccataṃ;
Niccupādā mamāyanto, piyāyitvāva taṃ cajiṃ.

51. Kubhāraṃ sārasaññāya, piyāyitvāva hiṃsakaṃ;
Anantadukkha māpādiṃ, vipallāso bhavebhave.

52. Mahājānīya pattoti, saṃvejetvā sakaṃmanaṃ;
Dirokata jinovādo, anivattita vīriyo.

53. Adiṭṭhapubba metassa, tathākāraṃva passatu;
Kicca mañña mupekkhāya, saṃsāra bhaya bhīruko.

54. Yañhikiccaṃ apaviṭṭhaṃ, akiccaṃ pana kayirā;
Unnaḷānaṃ pamattānaṃ, tesaṃ vaḍḍhanti āsavā.

55. Yesañca susamāraddhā, niccaṃ kāyagatā sati;
Akiccaṃ te nasevanti, kicce sātata kārino;
Satānaṃ sampajānānaṃ, atthaṃ gacchanti āsavāti.

56. Thomentā soṇṇaṃ kāyora,
Mukhakkhi tyādinā imaṃ;
Ratte muṭṭhe karontete,
Aññejane sayaṃviya.

57. Kāyasobhya pakāsetā,
Vācā ve māradesanā;
Tadasobhya pakāsetā,
Vācā sammuddha desanā.

58. Asubhoti jinuddiṭṭhaṃ, kāyaṃ subhoti gāhino;
Saṃmuḷhāte na muccanti, bhavā buddha virodhino.

59. Asubhoti jinuddiṭṭhaṃ, kāyaṃ tatheva gāhino;
Paṇḍitā teva muccanti, bhavā buddhamatānugā.

60. Sodhentelaṅkaronteva, malāsavantikāyato;
Alaṃ kāyavisodhena, bālova taṃ garuṃ karo.

61. Gopenteva arogāya,
Kāyo rogenasaṃvase;
Gāyaguttaṃ mudhāyeva,
Cittaguttaṃva sātthakaṃ.

62. Candanādi vilittopi,
Muttomaṇi vibhūsito;
Taṃsabhāvova sokāyo,
Vissavanto tatotato.

63. Patiteca apatite,
Viseso natthi kiñcipi;
Kāyo cemanuñño tamhā,
Patitopi tathāsiyā.

64. Kāyo manussajātīnaṃ, tiracchāna ttabhāvato;
Jegucchita tarohoti, dubbisodhoca dubbharo.

65. Yathājātena kāyena, sakkā viharituṃ naca;
Paccahaṃ sodhanīyoca, dhovana majjanādibhi.

66. Rattaṃ pātuṃ chaviṃ chetvā, sakkā ḍaṃsādayopinaṃ;
Chetvā maṃsa ṭṭhikādīni, dhīro nālambituṃ kathaṃ.

67. Lagganti chavimatte ye, makkhikā sedapā yathā;
Thīpuṃ mukhādi saññāya, te pamuḷhā mahātapā.

68. Cārī agocare kāme, laggālepe kapīriva;
Bahūhi pīḷitā rīhi, maranti atidukkhino.

69. Rāgāriṃ dujjayaṃ jeyyuṃ, jayabhummāsubhe carā;
Sītānissita laṭukī, senakaṃva mahabbalaṃ.

70. Kāyadhi ggocaro veso,
Jayabhūbuddha duttiyā;
Ettheva gocarā hontu,
Mābho kāme jayatthikā.

71. Kāyā subhaṃ vipassantu, dibba kkhināpya passiyaṃ;
Āyatiṃ maggalābhāya, taṃ dassanaṃ bhavissati.

72. Dhīcakkhunāva dhikkāyaṃ, passe na maṃsacakkhunā;
Ummilitvāva dhīcakkhuṃ, vivekaṭṭho udikkhatu.

73. Pañcaṅgāni yathā kummo, cakkhādīni nigūhaye;
Verī labhatu mokāsaṃ, pañcadvārā arakkhitā.

74. Cakkhurūpena saṃvāsā, rāgaputtaṃ vijāyati;
Mahānatthakaro soca, saṃvāsaṃ tena vāraye.

75. Rūpādīsusañjantīti, sattā itthyādi saññāya;
Natveva khandhasaññāya, taṃsaññihi virāgino.

76. Sakāyeparakāyeca,
Āsaṃ chindeyya paṇḍito;
Āsaṃ chetvā sukhaṃseti,
Āsāya dukkhitā pajā.

77. Dassane savane kāya,
Saṃsagge methunepica;
Nirāso sukhito hoti,
Anirāsotidukkhito.

78. Bahīva sodhitaṃ yassa, na vanto jeguccha puñjakaṃ;
Taṃkāyaṃ asutaṃjāna, tanurāgo siyāttani.

79. Kāyevirāga micchanto, nupasseyya tadantaraṃ;
Antodassī atappanto, labhe saṃsāramocanaṃ.

80. Sattā sattā bahiṭṭhevā, sāraṃsāraṃ mamāyino;
Santosanto vipassanto, navānavāyatiṃbhave.

81. Alaṃ alaṃ katvā kāyaṃ, malāmalāsavantito;
Sobhaṃ sobhaṃ naye ṭhānaṃ, manaṃ manaṃ pyalaṃ kataṃ.

82. Saṃsaggajātassa bhavanti snehā,
Snehānvayaṃ dukkha midaṃ pahoti;
Ādinavaṃ snehajaṃpekkha māno,
Eko carekhagga visāṇa kappo.

83. Khiṭṭā rati hoti sahāya majjhe,
Puttesuca vipulaṃ hoti pemaṃ;
Piyavippayogaṃ vijigucchamāno,
Eko care khaggavisāṇa kappo.

84. Vaṃso visāloyathā visatto,
Puttesu dāresuca yāapekkhā;
Vaṃsakaḷirova asajjamāno,
Eko care khaggavisāṇa kappo.

85. Kāmaṃ kāmaya mānassa, tassacetaṃ samijjhati;
Addhā pītimano hoti, macco laddhā yadicchati.

86. Tassace kāmayānassa, chandajātassa jantuno;
Tekāmā parihāyanti, sallaviddhova ruppati.

87. Yokāme parivajjeti, sappasseva padā siro;
Somaṃ visattikaṃ loke, sato samativattati.

88. Khettaṃ vatthuṃ taḷākaṃvā, gavassaṃ dāsaporisaṃ;
Thiyo bandhū puthukāme, yonaro anugijjhati.

89. Abalā naṃ balīyanti, maddantenaṃ parissayā;
Tatonaṃ dukkhamanveti, nāvaṃ bhinna mivodakaṃ.

90. Tasmājantu sadāsato, kāmāni parivajjaye;
Te pahāya tare oghaṃ, nāvaṃ sitvāva pāragū.

91. Kāmato jāyate soko,
Kāmato jāyate bhayaṃ;
Kāmato vippamuttassa,
Natthi soko kuto bhayaṃ.

92. Subhānupassiṃ viharantaṃ, indriyesu asaṃvutaṃ;
Bhojanamhi amattaññuṃ, kusitaṃ hīna vīriyaṃ;
Taṃve pasahati māro, vāto rukkhaṃva dubbalaṃ.

93. Asubhānupassiṃ viharantaṃ, indriyesu susaṃvutaṃ;
Bhojanamhica mattaññuṃ, saddhaṃ āraddha vīriyaṃ;
Taṃve nappasahati māro, vāto selaṃva pabbataṃ.

94. Yathā agāraṃ ducchannaṃ, vuṭṭhi samati vijjhati;
Evaṃ abhāvitaṃ cittaṃ, rāgo samativijjhati.

95. Tadevaṃ paccavekkhanti, ye te rāgaggidubbalā;
Patiṭṭhaṃ sāsane laddhā, nukkaṇṭhā nalasā ratā.

96. Buddhāvādaṃ labhitvāpi, nāhaṃsakkā navomhiti;
Dosaṃ taṇhaṃ anāsento, paripakko kadābhave;
Puññakammaṃ akaronto, paravajjaṃ akhamanto.

97. Kāya saṅkhārikā taṇhā, nīcānīcakarāca sā;
Cittasaṅkhārikā saddhā, uccā uccakarāca sā.

98. Dassanīye ratā taṇhā, saddhāsvācārabhattikā;
Vikiṇṇacārikā taṇhā, saddhā visadacārinī.

99. Manokilesikā taṇhā, sānugānanta dukkhadā;
Cittappasādikā saddhā, attānuga sukhāvahā.

100. Taṇhā saddhāna miccevaṃ, visesaṃ jāna tatvato;
Ñatvā taṇhaṃ vināseyya, saddhaṃbhāveyya cetasi.

101. Ucchukaṃ yantapattampi, sañcuṇṇitampi candanaṃ;
Madhuraṃva sugandhaṃva, mettiva hiṃsitopi saṃ.

102. Attacchedampi vāseti, sugandheniva candanaṃ;
Santo mettāsugandhena, attahiṃsampi vāsaye.

103. Kadācipi na duggandhi, sukkhaṃ cuṇṇampi candanaṃ;
Tatheva dukkhapattopi, na santo pāpakārako.

104. Khame vajjaṃ kareyyatthaṃ, buddhakhanti manussaraṃ;
Mettātintena verīpi, nupanāho siyattani.

105. Nagacchati ta makkoso, mamevā natthakārako;
Iti ñatvāva sappañño, neva kkoseyya kiñcanaṃ.

106. Akkoso maṃ naāgacche,
Tassevā natthakārako;
Iti ñatvā titikkheyya,
Na paccakkosanaṃ kare.

107. Akkosaka nayaṃ gaṇhi,
Paccakkoso na so varo;
Budho taṃ nānugāheyya,
Mā sova pāpiyo bhave.

108. Taṇhāvijjāca mūlādve, saṃsāravisapādape;
Sabbhatti saddhammassutaṃ, dveyeva madhurā phalā.

109. Sodhe citta mupakkamma, suddhaṃ upakkamena taṃ;
Vahe sukhaṃ asaṅkheyyaṃ, dukkhaṃ asodhitaṃ mali.

110. Sodhitaṃ sugatiṃneti, duggatiṃva asodhitaṃ;
Cittaṃ sodhetu mālimpe, rāgadosa malehi taṃ.

111. Dosejā nāsitā yena,
Sāsanevatthi sonayo;
Natthaññattha tamādāya,
Budho nāsetu taṃdvayaṃ.

112. Ranakunavāsi katāvāse, daguṃcetī puratthime;
Vasatā aggadhammena, therena racito ayanti.